

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 93/2025
29.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ВП ..., чији је пуномоћник Синиша Лунић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа законски заступник Војно правобранилаштво, Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3184/24 од 14.08.2024. године, у седници одржаној 29.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3184/24 од 14.08.2024. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3184/24 од 14.08.2024. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1867/22 од 22.05.2024. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев да се тужена обавезе да тужиоцу на име неисплаћеног прековременог рада исплати:

-за август 2019. године 4.610,57 динара са законском затезном каматом од 21.09.2019. године до исплате,

-за септембар 2019. године 7.245,18 динара са законском затезном каматом од 21.10.2019. године до исплате,

-за октобар 2019. године 5.512,64 динара са законском затезном каматом од 21.11.2019. године до исплате,

-за новембар 2019. године 660,67 динара са законском затезном каматом од 21.12.2019. године до исплате,

-за фебруар 2020. године 2.774,83 динара са законском затезном каматом од 21.03.2020. године до исплате,

-за март 2020. године 2.774,83 динара са законском затезном каматом од 21.04.2020. године до исплате,

-за април 2020. године 7.567,72 динара са законском затезном каматом од 21.05.2020. године до исплате,

-за мај 2020. године 10.570,79 динара са законском затезном каматом од 21.06.2020. године до исплате,

-за август 2020. године 11.892,14 динара са законском затезном каматом од 21.09.2020. године до исплате,
-за септембар 2020. године 5.045,15 динара са законском затезном каматом од 21.10.2020. године до исплате,
-за октобар 2020. године 7.567,72 динара са законском затезном каматом од 21.11.2020. године до исплате,
-за новембар 2020. године 18.570,86 динара са законском затезном каматом од 21.12.2020. године до исплате,
-за децембар 2020. године 3.760,60 динара са законском затезном каматом од 21.01.2021. године до исплате,
-за фебруар 2021. године 14.776,02 динара са законском затезном каматом од 21.03.2021. године до исплате,
-за април 2021. године 4.383,54 динара са законском затезном каматом од 21.05.2021. године до исплате и
-за мај 2021. године 18.369,14 динара са законском затезном каматом од 21.06.2021. године до исплате, као и да му надокнади парничне трошкове, а у преосталом делу ревизија се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова целог поступка исплати 63.000,00 динара, у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3184/24 од 14.08.2024. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 1867/22 од 22.05.2024. године, којом је одбијен приговор апсолутне ненадлежности тог суда истакнут од стране тужене као неоснован, усвојен тужбени захтев садржине као у изреци ове пресуде и тужена обавезана да тужиоцу надокнади парничне трошкове од 141.300,00 динара са законском затезном каматом од настанка услова за извршење до исплате. Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила посебну ревизију предвиђену чланом 404. Закона о парничном поступку по коме је поступак спроведен („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), погрешним позивом на одговарајућу одредбу члана 395. раније важећег Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09), због погрешне примене материјалног права.

Ценећи испуњеност законом предвиђених услова за одлучивање о посебној ревизији, Врховни суд је утврдио да је одлукама нижестепених судова одступљено од правног схватања Врховног суда израженог у отправљеним одлукама у битно истоврсној чињеничној ситуацији. Због тога је, у сврху уједначавања судске праксе одлучено као у ставу првом изреке, на основу одредбе члана 404. став 2. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија основана у делу одлуке о главном захтеву и парничним трошковима, а неоснована у делу којим је одбијен приговор апсолутне ненадлежности суда.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, пошто је редовни суд надлежан да суди у парници за накнаду штете проистекле из радног односа у складу са одредбама члана 164. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 25/05...95/18) и члана 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је запослен код тужене у статусу професионалног војног лица у чину десетара на служби у ... Ваздухопловној бригади. У спорном временском периоду до 30.06.2021. године остварио је 379 сати прековременог рада. Решењима послодавца од 23.03.2020, 10.04.2020. и 15.06.2020. године запосленима, међу којима је и тужилац, признато је право на исплату додатка за сваки сат прековременог рада у висини 26% вредности радног сата плате. На основу евиденције тужене о остварним и искоришћеним радним сатима и месечних извештаја о плати о исплаћеним сатима прековременог рада по овом основу потраживање тужиоца износи 126.082,41 динара.

Нижестепени судови одбијају приговор апсолутне ненадлежности суда, налазећи да се у конкретном случају ради о спору о имовинскоправном захтеву, за који је по одредбама члана 22. став 3. Закона о уређењу судова и члана 1. Закона о парничном поступку, надлежан да поступа суд. Становишта су да је тужена у обавези да тужиоцу исплати спорни износ на име додатка за прековремени рад на основу одредби чланова 85. став 1. и 98. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“ бр. 116/07 и 10/15), члана 34. став 1. Правилника о платама и другим новчаним примањима професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“ бр. 28/11 и 31/15), члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије (пречишћен текст „Службени војни лист“ број 10/17), члана 164. Закона о раду и члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. По оцени другостепеног суда, независно од тога да ли се ради о плати за обављени рад из класичног радноправног односа или радног односа у коме је држава послодавац, ово право мора да ужива непосредну правну заштиту у судском поступку, с обзиром да се ради о зајемченом праву из члана 60. став 4. Устава – правичној накнади за рад. Из изнетих разлога, тај суд налази да је неприхватљив навод жалбе да је заштиту права тужилац у конкретном случају морао да обезбеди у управном поступку.

По налажењу Врховног суда, основано се ревизијом тужене указује на погрешну примену материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07 ... 94/19), као елеменат посебних услова под којима професионално војно лице (официр, подофицир и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1. истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице

за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана.

Одредбом члана 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 10 од 20.04.2017. године - пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента.

Међутим, одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописано је да је професионално војно лице дужно да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Одредбом члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, поред осталог, прописано је: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протеча тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из члана 32. и 33. Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Према одредбама чл. 141. и 142. Закон о Војсци Србије, о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“, странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се остварује на основу радне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а која се остварује на основу радне листе), отпремнини, јубиларној награди.

Из изложеног, по становишту Врховног суда следи да је за остварење права по основу прековременог рада тужиоца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права - утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова - немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

Стога, у ситуацији када тужилац није подносио захтев надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа за његово потраживање, које би му било могуће досудити само по правилима о накнади штете, у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који му није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно није извршио исплату новчаног износа утврђеног таквим решењем.

Из наведених разлога, на основу одредби члана 416. став 1. и 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Одлука о трошковима целог поступка у ставу трећем изреке донета је на основу одредби чланова 165. став 2, 153. став 1, 154, 162. и 163. ставова 1. и 2. ЗПП. Туженој су признати оправдани трошкови у границама опредељеног захтева. Досуђени износ од 63.000,00 динара чине награда за састав одговора на тужбу од 9.000,00 динара, те за састав жалбе и ревизије по 27.000,00 динара, у складу са важећом Адвокатском тарифом.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**